

Nr 64

Kungl. Maj:ts proposition angående ändrad organisation av kommerskollegium; given Stockholms slott den 23 februari 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att kommerskollegiets organisation ändras i samband med att vissa av dess uppgifter förs över till ett nytt verk. Härigenom blir kommerskollegiet ett verk för handelspolitik, utrikeshandel och vissa frågor på inrikeshandels område. Verket skall enligt förslaget bestå av en planeringssektion, fyra utrikeshandelsbyråer samt en byrå för inrikeshandel och administrativa frågor.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 23 februari 1973.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, NILSSON, LUNDKVIST, ODHNOFF, MOBERG, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Feldt, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändrad organisation av kommerskollegium* och anför.

I prop. 1973:1 (bil. 12 s. 37) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition om kommerskollegiets organisation, för budgetåret 1973/74 föra upp anslaget till kollegiet med beräknat belopp. Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

Inledning

Kommerskollegium är central förvaltningsmyndighet för frågor om inrikes och utrikes handel, industri, bergshantering, hantverk och slöjd. Kollegiet handlägger också frågor som, utan att omedelbart hänföra sig till nämnda näringar, är av betydelse från allmän näringspolitisk synpunkt.

Kollegiet är chefsmyndighet för bergsstaten, sprängämnesinspektionen och statens elektriska inspektion.

Ett antal organ med rådgivande ställning är knutna till verket. Hit hör främst handelspolitiska rådet, som har till uppgift att bistå kollegiet med upplysningar och synpunkter som kan vara av betydelse för bedömningen av handelspolitiska frågor.

Chef för kommerskollegium är en generaldirektör. Inom kollegiet finns efter en år 1966 genomförd omorganisation en utrikes- och utredningsavdelning, omfattande tre utrikeshandelsbyråer, en planeringssektion och en ekonomisk-statistisk sektion, samt fyra övriga byråer, nämligen allmänna byrån, bergsbyrån, elektriska byrån och industribyrån. Utrikes- och utredningsavdelningen leds av en avdelningschef. Byråerna förestås av kommersråd. Generaldirektören är ensam beslutande i alla frågor utom vissa personalfrågor. Beslutanderätten kan dock överlämnas till andra tjänstemän.

Direkt under verkschefen finns vidare ett särskilt teko-sekretariat för handläggning av ärenden om exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrierna samt den manuellt arbetande glasindustrin enligt de nu gällande tidsbegränsade programmen.

Till det centrala verket är knutna tre lokalstater, nämligen bergsstaten, sprängämnesinspektionen och statens elektriska inspektion. Arbetsmässigt är dessa närmast knutna till bergsbyrån, industribyrån och elektriska byrån.

Departementschefen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 tillkallade min företrädare, statsrådet Lange, en sakkunnig¹ för att utreda kommerskollegiets arbetsuppgifter och organisation. Utredningen antog namnet kommerskollegieutredningen. Den avlämnade i september 1971 betänkandet (SOU 1971:69) Näringspolitiken - ny verksorganisation. Betänkandet har remissbehandlats.

Chefen för industridepartementet kommer senare denna dag att redogöra för kommerskollegieutredningens betänkande och för remissbehandlingen av detta samt förorda att ett nytt verk, statens industriverk, inrättas den 1 juli 1973 (prop. 1973:41), vilket skall vara centralmyndighet för industri-, energi- och mineralpolitiska frågor. I det nya verket avses ingå delar av det nuvarande kommerskollegiet, nämligen bergsbyrån, elektriska byrån och industribyrån. Avsikten är att det nya verket också skall överta kommerskollegiets uppgifter som chefsmyndighet för bergsstaten, sprängämnesinspektionen och elektriska inspektionen.

Kommerskollegiet bör i fortsättningen bestå av de delar av det nuvarande kollegiet som inte förs över till industriverket, dvs. i huvudsak utrikes- och utredningsavdelningen samt allmänna byrån. Kollegiets uppgifter kommer därmed att koncentreras till handelspolitik och utrikeshandel samt till vissa frågor i samband med näringsrättsliga regleringar och inrikeshandel.

Som en bakgrund till en mera detaljerad redovisning av uppgifterna för de olika arbetsenheterna vid kommerskollegiet vill jag i det följande lämna vissa allmänna synpunkter.

Handelspolitikens verksamhetsfält är handelsförbindelserna med andra länder. Dess mål är att genom internationella överenskommelser åstadkomma fri handel mellan alla länder. Detta mål bygger på vår strävan att skapa bättre förutsättningar för avsättning i andra länder av svensk produktion och att åstadkomma sådana förhållanden för importen, som är gynnsamma för de svenska konsumenterna. I frihandelssträvandena ingår sålunda en på ömsesidighet baserad eliminering av tullar och andra handelshinder, t. ex. kvantitativa regleringar. Som följd av andra länders åtgärder liksom av stora olikheter i konkurrens- och marknadsförutsättningarna kan dock temporärt handelspolitiska mot- och skyddsåtgärder bli nödvändiga för att stödja svensk produktion.

Handelspolitikens medel har utformats så att både den grundläggande strävan till frihandel och behoven av temporära skyddsåtgärder skall kunna tillgodoses. Medlen omfattar statliga åtgärder som har till syfte eller huvudsaklig verkan att främja eller på annat sätt påverka varuutbytet med andra länder. I första hand rör det sig om åtgärder som har ett direkt samband med import eller export av varor eller tjänster. Hit hör tullar, antidumpingåtgärder, importavgifter, kvantitativa import- och

¹ Generaldirektören Sten Lundberg

exportregleringar, prisutjämningsystem, tullvärderegler, ursprungskontroll, exportsubventioner och andra exportfrämjande åtgärder, multilaterala och bilaterala avtal med verkan på handeln, råvaruavtal m. m. Till detta kommer åtgärder som kan ha handelspolitiska effekter utan att vara direkt ingripande vid gränsen, t. ex. avseende konkurrensbegränsningar, etablering, statshandel, statligt stöd, statlig upphandling och tekniska föreskrifter.

Kommerskollegiet är basorganisation på myndighetsplanet för handelspolitiken. Det innebär att kollegiet har det centrala utredningsansvaret samt uppgiften att avge yttranden och förslag på det nämnda området. Detta kräver att kommerskollegiet även i fortsättningen har tillgång till personal inte bara med kunskaper om de handelspolitiska frågorna och arbetet i de internationella ekonomiska organisationerna utan också med bred varukännedom och goda kunskaper om produktions-, konkurrens- och strukturförhållanden m. m. inom svenskt näringsliv. De handelspolitiska utredningarna kännetecknas av att de ofta avser enskilda varuslag eller avgränsade industrisektorer samt av att de i stor utsträckning måste ske snabbt. När det gäller utredningar rörande strukturförhållanden och utvecklingstendenser inom olika industribranscher bör kommerskollegiet i största möjliga utsträckning utnyttja industriverket.

Allmänt bedömer jag att utvecklingen på handelspolitikens område i framtiden liksom hittills kommer att ställa stora krav på kollegiets utredningsverksamhet. Bland de kommande uppgifterna kan pekas på utredningsarbetet avseende samarbetet med de europeiska gemenskaperna och i samband med det nordiska ekonomiska samarbetet. Ett växande intresse kommer att knytas till tekniska handelshinder och andra former av s. k. icke-tariffära handelshinder. De myndigheter som utfärdar tekniska föreskrifter behöver i ökad utsträckning samråda med den myndighet som handlägger handelspolitiska ärenden. Det behövs också med hänsyn till det alltmer omfattande internationella samarbetet en instans som har överblick över detta arbetsområde. Kommerskollegiet bör därför ges möjlighet att närmare följa utvecklingen avseende tekniska föreskrifter som utfärdas av olika myndigheter.

Inom UNCTAD går arbetet vidare på det handelspolitiska området för att lösa u-ländernas problem. En ny världsvid förhandlingsomgång inom GATT kommer att inledas under innevarande år, vilket kommer att ställa krav på medverkan från kollegiet. Även öst-västhandeln – såväl i multilaterala sammanhang som i fråga om de svenska bilaterala avtalen – väntas ge kollegiet betydande arbete. Utredningar i samband med den s. k. lågprisimporten kommer också att kräva avsevärda arbetsinsatser. Till kollegiets exekutiva uppgifter kommer förutom administrationen av import- och exportregleringar att höra tillämpningen av Sveriges CECA-avtal.

Verksamheten på inrikeshandeln område kommer liksom hittills att främst avse ett antal tillstånds- och tillsynsuppgifter. Vidare torde kollegiet även i framtiden i viss omfattning komma att utnyttjas som remissinstans i ärenden med allmän näringspolitisk anknytning. Till de

övriga uppgifterna hör att pröva frågor om tillstånd för utlänning att driva näring och att inneha uppdrag i aktiebolags eller ekonomisk förenings styrelse, att fastställa säkerheter enligt resegarantilagen (1972:204) samt att ha tillsynen över avbetalningshandeln med bilar. Hit hör också ärenden som gäller fastställande och ändring av handelskammars stadgar och ärenden om tillstånd att i näringsverksamhet använda officiell svensk beteckning.

Jag övergår nu till att närmare ange kollegiets nya organisation och de olika enheternas arbetsuppgifter. Inom verket bör finnas en planeringssektion, fyra utrikeshandelsbyråer, en byrå för inrikeshandel och administrativa frågor samt tills vidare under den tid det nuvarande stödprogrammet löper (prop. 1970:41, SU 1970:61, rskr 1970:165) ett teko-sekretariat för ärenden om exportfrämjande åtgärder för textil- och konfektionsindustrierna m. m.

Planeringssektionens huvudsakliga uppgift bör vara att planera och samordna utredningsarbetet inom verket samt att handha kontakter med andra myndigheter. Vidare bör sektionen göra utredningar om olika handelspolitiska alternativ och utföra översiktliga studier av utrikeshandelns utveckling samt ekonomisk-statistiska utredningar och analyser bl. a. som underlag för utredningar vid de olika byråerna. På planeringssektionen bör också handläggas frågor om tekniska föreskrifter och vissa statistiska frågor.

Första utrikeshandelsbyrån bör handlägga handelspolitiska frågor inom internationella organisationer som inte handläggs vid annan arbetsenhet inom kollegiet. Här avses främst ärenden avseende GATT och OECD samt UNCTAD, UNIDO och andra FN-organ. Till byrån bör också höra frågor om den internationella råvaruhandeln.

Vid *andra utrikeshandelsbyrån* bör handläggas bilaterala frågor avseende länder utanför Västeuropa, bl. a. utredningar inför avtal med olika östländer. Vid byrån bör också handläggas allmänna öst-västhandelsfrågor samt handelsfrågor som behandlas inom ECE. Vidare bör bl. a. handelslicensärenden handläggas vid denna byrå.

Vid *tredje utrikeshandelsbyrån* bör handläggas ärenden rörande tillämpningen av Sveriges avtal med EEC och CECA, däribland prisbestämmelserna i CECA-avtalet, tull- och ursprungsfrågor, särregler för vissa varor som stål och pappersprodukter, skyddsklausuler och konkurrensregler. Vid byrån bör händelseutvecklingen inom EEC och CECA följas, särskilt sådana frågor som har betydelse för tillämpningen av avtalen. Byrån bör också handlägga frågor beträffande EFTA-konventionen och bilaterala ärenden avseende de västeuropeiska länderna samt frågor i samband med det nordiska ekonomiska samarbetet.

Fjärde utrikeshandelsbyrån bör handlägga ärenden rörande svenska tullar, antidumpingtullar, tullvärderegler, tullförfattningar och tulladministrativa förhållanden m. m. Byrån bör vidare följa utvecklingen beträffande viktigare varor och varuområden samt medverka med varuutredningar i ärenden för vilka annan byrå är ansvarig.

Byrån för inrikeshandel och administrativa frågor bör handlägga

remissärenden med allmän näringspolitisk anknytning. På enheten bör vidare handläggas näringsrättsliga regleringar, såsom frågor om tillstånd för utlåning att inneha uppdrag i aktiebolags eller ekonomisk förenings styrelse eller att driva näring, fastställande av säkerheter enligt resegarantilagen, ärenden rörande avbetalningshandeln med bilar, tillstånd att använda svensk officiell beteckning, auktorisation av revisorer m. m. Byrån bör också inom verket svara för en allmänt samordnande verksamhet i juridiskt och administrativt hänseende samt för verkets anslags-, budget-, personal- och upphandlingsfrågor.

Teko-sekretariatet bör vara direkt underställt verkschefen samt svara för administrationen av de exportfrämjande åtgärder för teko-industri som ålagts kollegiet.

Enligt min mening bör *verkets ledning* utgöras av en styrelse, i vilken verkschefen ingår. För att få alla berörda intressen representerade skulle behövas en styrelse med relativt många ledamöter. Effektivitetsskäl talar emellertid för att ledamöternas antal begränsas. Jag förordar att styrelsen får högst åtta ledamöter. I styrelsen bör ingå representanter för näringslivet och arbetstagarorganisationerna. Styrelsen bör vidare ha parlamentariskt inslag. Inom ramen för styrelsen bör också sambandet med det nya industriverket säkras. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i fråga om verkets styrelse.

Det är angeläget att kollegiet vid behandlingen av viktigare handelspolitiska frågor har tillgång till ett rådgivande organ med en bredare representation för näringslivets och arbetstagarorganisationer än den som finns i styrelsen. Ett handelspolitiskt råd bör därför även i fortsättningen vara knutet till kollegiet. Vidare bör en CECA-nämnd finnas hos kollegiet som rådgivande organ i frågor om CECA-avtalets prisbestämmelser. I nämnden bör ingå företrädare för järn- och stålindustrin, för arbetstagarerna i branschen, för järn- och balkgrossisterna samt för förbrukarna av järn och stål. I enlighet med vad som förutsätts i prop. 1973:26 angående formerna för auktorisation av revisorer m. m. bör dessutom en rådgivande nämnd för revisorsfrågor inrättas hos kollegiet. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i dessa frågor.

Den föreslagna organisationen framgår av en tablå, vilken som *bilaga 1* torde få fogas till detta protokoll. Förslaget innebär att den nuvarande utrikes- och utredningsavdelningen avskaffas som särskild arbetsenhet. Tjänsten som avdelningschef vid kollegiet bör därvid dras in. Planeringssektionen och ekonomisk-statistiska sektionen – utom registraturen, som förs över till byrån för inrikeshandel och administrativa frågor – slås samman till en planeringssektion. Vidare inrättas en ny byrå – fjärde utrikeshandelsbyrå – genom delning av den nuvarande andra utrikeshandelsbyrå. Denna byrå är redan nu provisoriskt uppdelad på två enheter. För chefen för fjärde utrikeshandelsbyrå bör Kungl. Maj:t bemyndigas inrätta en extra ordinarie tjänst som kommerseråd.

På grund av nya arbetsuppgifter som åläggs kollegiet bör vissa personalförstärkningar ske fr. o. m. den 1 juli 1973. I prop. 1973:26 angående formerna för auktorisation av revisorer m. m. förutsätts att

kollegiet blir handläggande myndighet för frågor angående auktorisation och registrering av revisorer. Med hänsyn härtill behöver kollegiet förstärkas med ytterligare en handläggare och ett biträde.

För de nya uppgifterna i fråga om tekniska föreskrifter behövs ytterligare en handläggare.

Kollegiet skall vidare ha till uppgift att övervaka efterlevnaden i Sverige av CECA-avtalets prisregler och meddela nödvändiga tillämpningsföreskrifter samt utföra erforderliga kontroller och undersökningar i samband härmed. För dessa uppgifter behövs ytterligare fyra handläggare och två biträden.

Beträffande avtalsbara anställnings- och arbetsvillkor avser jag att ge statens avtalsverk det förhandlingsuppdrag som behövs.

I samband med att bergsbyrån, elektriska byrån och industribyrån förs över till det nya industriverket bör bl. a. tre tjänster som kommerseråd vid kollegiet dras in.

Vid bifall till mina förslag får kommerskollegiet en personal motsvarande totalt 113 tjänster, varav 66 handläggare och 47 andra tjänstemän. Härav handlägger fyra personer ärenden om exportfrämjande åtgärder för teko-industrierna m. m. enligt det löpande tidsbegränsade programmet.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna den av mig föreslagna organisationen av kommerskollegium,
2. bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en extra ordinarie tjänst som kommerseråd,
3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsanordningar och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen.

Anslagsfrågor för budgetåret 1973/74

C 1. Kommerskollegium

1971/72 Utgift	10 433 021
1972/73 Anslag	11 589 000
1973/74 Förslag	8 809 000

I prop. 1973:1 (bil. 12 s. 37) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Kommerskollegium för budgetåret 1973/74 beräkna ett förslagsanslag av 11 589 000 kr.

	1972/73	Beräknad ändring 1973/74 Departementschefen
<i>Personal</i>		
Handläggande personal	105	- 39
Övrig personal	<u>70</u>	<u>- 23</u>
	175	- 62
<i>Anslag</i>		
Lönekostnader	10 094 000	- 2 616 000
Sjukvård	25 000	- 3 000
Reseersättningar (även för utrikes resor)	150 000	- 80 000
Lokalkostnader	710 000	- 56 000
Expenser	611 000	- 26 000
Därav engångsutgifter	<u>(100 000)</u>	<u>(67 000)</u>
	11 590 000	- 2 781 000
<i>Uppbördsmedel</i>		
Publikationer	<u>1 000</u>	<u>- 1 000</u>
Nettoutgift	11 589 000	- 2 780 000

Departementschefen

Med hänvisning till sammanställningen beräknar jag anslaget till 8 809 000 kr. Under anslagsposten Lönekostnader har jag beräknat medel som ger verket möjlighet att lägga ut vissa utredningsuppdrag (160 000 kr.).

Under anslagsposten Expenser har jag beräknat 70 000 kr för att täcka kostnader för kassatjänster, som utförs av industriverket..

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommerskollegium* för budgetåret 1973/74 anvisa ett förslagsanslag av 8 809 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sälunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

Kommerskollegium
Departementschefens organisationsförslag

